

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Przemysław Kalinowski

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 16 lipca 2020 r.,
sprawy M. A. M.
skazanej z art. 191 § 1a k.k.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanej
od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 26 listopada 2019 r., sygn. akt X Ka (...),
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.
z dnia 17 grudnia 2018 r., sygn. akt III K (...)

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. obciążyć skazaną kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 17 grudnia 2018 r., sygn. akt III K (...), uznał M. A. M. za winną tego, że w dniu 18 maja 2016 r. działając w celu zmuszenia M. M. do opuszczenia wspólnego mieszkania wymieniła zamki w drzwiach wejściowych, czym zastosowała przemoc innego rodzaju niż wobec osoby w sposób istotnie utrudniający M. M. korzystanie z zajmowanego lokalu mieszkalnego, tj. przestępstwa z art. 191 § 1a k.k. i na podstawie art. 66 § 1 i 2 k.k. i art. 67 § 1 k. k. postępowanie karne o ten czyn warunkowo umorzył na okres 2 lat tytułem próby, a na podstawie art. 67 § 3 k.k. i art. 39 pkt 7 k.k. nałożył na oskarżoną M. A. M. obowiązek uiszczenia świadczenia pieniężnego w wysokości 1.000 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej oraz zasądził od oskarżonej na rzecz oskarżyciela subsydiarnego M.M. kwotę 300 złotych tytułem zwrotu zryczałtowanej równowartości wydatków.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli - obrońca oskarżonej oraz pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego. Obrońca oskarżonej zarzucił orzeczeniu Sądu I instancji:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjęty za podstawę wyroku mający wpływ na jego treść polegający na braku ustalenia, że oskarżona działała w stanie wyższej konieczności,
2. naruszenie prawa procesowego mające wpływ na treść wyroku, tj. art. 170 § 1 pkt 2 i 3 k.p.k. przez oddalenie wniosku dowodowego obrońcy o załączenie do akt sprawy odpisów dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy rozwodowej stron.

Podnosząc te zarzuty, obrońca wniósł o zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu.

Pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść orzeczenia, przejawiający się w uznaniu, iż takie zachowania jak uniemożliwienie korzystania z części mieszkania oskarżycielowi, zakazywanie używania przedmiotów codziennego użytku, nie stanowią przemocy innego rodzaju wskazanych w przepisie art. 191 § 1a k.k.,

2. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia przejawiający się w uznaniu, iż utrata domu, możliwości zamieszkiwania stanowi niską społeczną szkodliwość czynu, zaś postawa oskarżonej przesądza, iż nie popełni ona przestępstwa, co bezpośrednio narusza normy z art. 66 § 1 k.k.,

3. naruszenie prawa procesowego, mające wpływ na treść orzeczenia - art. 170 § 1 pkt 1,2,3 k.p.k., tj. oddalenie wniosków dowodowych oskarżyciela.

W konkluzji, pełnomocnik oskarżyciela wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2019 r., sygn. akt X Ka (...),

Sąd Okręgowy w W.:

1. zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że:
 1. uchylił orzeczenie z pkt I o warunkowym umorzeniu postępowania oraz z pkt II dotyczące obowiązku uiszczenia świadczenia pieniężnego,
 2. na podstawie art. 191 § 1a k.k. w zw. z art. 37a k.k. wymierzył oskarżonej M. M. grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych po 50 zł każda stawka,
3. w pozostałej części wyrok utrzymał w mocy, a nadto zasądził od oskarżonej M. M. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 500 zł tytułem opłaty za obie instancje oraz na rzecz oskarżyciela subsydiarnego M. M. kwotę 1008 zł z tytułu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w postępowaniu odwoławczym.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało zaskarżone kasacją wniesioną przez obrońcę skazanej M. M.. W nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzucono, że w niniejszej sprawie zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt. 7 k.p.k. w zw. z art. 413 § 5 k.p.k. a polegająca na sprzeczności w treści orzeczenia, uniemożliwiającej jego wykonanie, polegająca na wymierzeniu M. M. kary, pomimo braku uznania jej winy i skazania.

Na podstawie art. 537 § 1 k.p.k. oraz art. 532 § 1 k.p.k. skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w W. X Wydział Karny-Odwoławczy z dnia 26.11.2019 r., sygn. akt X Ka (...) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanej M. A. M. pokazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, tj. takim, który przemawiał za jej oddaleniem w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k. Stosownie do dyspozycji art. 523 § 1 k.p.k., zasadność kasacji jest oceniana z punktu widzenia skutecznego wykazania wystąpienia okoliczności wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. albo naruszenia prawa i to o charakterze rażącym oraz przedstawienia przekonujących argumentów, że to uchybienie wywarło istotny wpływ na treść wyroku. Oba te warunki, tj. rażące naruszenie prawa i istotny wpływ na treść wyroku, muszą wystąpić łącznie, a brak jednego z nich determinuje uznanie kasacji za całkowicie bezzasadną.

Jednocześnie, stosownie do dyspozycji art. 523 § 2 k.p.k. kasację na korzyść oskarżonego strona procesowa może wnieść jedynie w wypadku skazania na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Wyłączenie to nie dotyczy tzw. podmiotów specjalnych wymienionych w art. 521 k.p.k. oraz sytuacji, gdy przedmiotem zarzutu jest uchybienie wymienione w art. 439 k.p.k. Przypomnieć zatem należy, że w tej sprawie M. A. M. została skazana na karę 100 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 50 zł, a zatem, wobec tego, że nie orzeczono wobec niej kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania, podstawą kasacji wniesionej przez obrońcę skazanej mogły być tylko okoliczności wymienione w przepisie art. 439 k.p.k.

W istniejących realiach autorka kasacji podniosła wprowadzić okoliczność, która w jej przekonaniu stanowiła tzw. bezwzględną przyczynę odwoławczą wymienioną w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k., tj. sprzeczność rozstrzygnięcia uniemożliwiającego jego wykonanie, ale przeprowadzona kontrola nie wykazała, aby w rzeczywistości wystąpiła wspomniana przesłanka uchylenia wyroku wydanego w postępowaniu odwoławczym.

Argumentacja kasacji sprowadzała się do tezy, że w sytuacji, gdy sąd odwoławczy zmienił zaskarżony apelacją wyrok Sądu I instancji i uchylił orzeczenie zawarte w pkt I tego wyroku o warunkowym umorzeniu postępowania oraz w pkt II dotyczące obowiązku uiszczenia świadczenia pieniężnego, natomiast wymierzył ówczasie osk. M. M. karę grzywny, powstała sprzeczność między uchyleniem wyroku umarzającego postępowanie i brakiem stwierdzenia winy oraz brakiem skazania.

Wydów ten był oczywiście nietrafny z dwóch powodów, z których każdy determinował uznanie kasacji wniesionej w tej sprawie za oczywiście bezzasadną. W pierwszej kolejności podkreślić należy, że wyrok sądu odwoławczego nie może być rozpatrywany samoistnie, bowiem był wyrokiem częściowo zmieniającym orzeczenie Sądu I instancji, ale również w części utrzymywał je w mocy. Na uwagę zasługuje w tym aspekcie treść wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 17 grudnia 2018 r. w tej sprawie, który nie tylko przyjął określone ustalenia faktyczne przypisując ówczasie oskarżonej konkretne i dokładnie opisane działania, będące przedmiotem procesu, ale również ustalił, że zachowania te wyczerpują znamiona przestępstwa z art. 191 § 1a k.k. Nie ma zatem żadnych wątpliwości ani co do opisu czynu, ani jego przypisania, czy też kwalifikacji prawnej ani wreszcie przypisania winy osk. M. M.. Odrębnym natomiast elementem tego rozstrzygnięcia była decyzja o warunkowym umorzeniu postępowania, a także orzeczenie obowiązku uiszczenia świadczenia pieniężnego. To właśnie te dwie części orzeczenia pierwszoinstancyjnego zostały uchylone przez sąd odwoławczy. Wobec utrzymania w mocy pozostałej części wyroku Sądu Rejonowego, nie uległy modyfikacji ani czyn przypisany oskarżonej, ani jego prawna ocena, w tym również uznanie jej zawinienia. Elementem nowym jest natomiast oczywiście wymierzona kara, ale jej orzeczenie nie pozostaje w sprzeczności z tą częścią utrzymanego wyroku Sądu I instancji, która zawiera ustalenie czynu i kwalifikacji prawnej,

przypisanie sprawstwa i stwierdzenie winy. Sąd odwoławczy uchylił przecież nie cały pkt I wyroku Sądu I instancji w tej sprawie, determinujący przypisanie przestępstwa, lecz jedynie samą jego decyzję o konsekwencjach tego przypisania, tj. o warunkowym umorzeniu postępowania i obowiązku uiszczenia świadczenia pieniężnego. W mocy pozostały natomiast zarówno poczynione ustalenia, jak i ich ocena prawno-materialna.

W tych warunkach nie sposób w ogóle mówić o wystąpieniu braków w wyroku sądu odwoławczego zarzucanych w kasacji.

Nawet jednak, gdyby – hipotetycznie – przez chwilę założyć wystąpienie w tej sprawie braku jednoznacznej w swej treści wypowiedzi sądu odwoławczego w kwestii skazania oskarżonej (choć przecież wymierzenie jej kary grzywny nie pozostawia co do tego żadnej wątpliwości), to uchybienie tego rodzaju ma charakter względny, nie prowadzi bowiem wcale do sprzeczności w rozstrzygnięciu, a już w żadnym razie nie uniemożliwia wykonania takiego orzeczenia. Nie każde bowiem naruszenie dyrektyw wynikających z treści art. 413 k.p.k. powoduje powstanie sytuacji o jakiej mowa w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. Dlatego też nawet realnie występujące uchybienia powinny podlegać krytycznej weryfikacji nie tylko z punktu widzenia rzeczywistego naruszenia prawa, ale również pod kątem kryterium sprzeczności uniemożliwiającej wykonanie orzeczenia.

Analiza sytuacji, jaka istnieje w zaskarżonym wyroku Sądu Okręgowego w W. dnia 26 listopada 2019 r., sygn. akt X Ka (...), nie uzasadnia przekonania wyrażonego w zarzucie kasacyjnym, aby ten wyrok dotknięty był uchybieniem wyrażonym w art. 439 § 1 pkt 7 k.p.k. Wobec braku potwierdzenia zaistnienia takiego naruszenia prawa, które ma rangę bezwzględnej przyczyny uchylenia wyroku uzasadniającej wniesienie i rozpoznanie kasacji na korzyść wniesionej przez strony bez zachowania warunków wynikających z treści art. 523 § 2 k.p.k., należało uznać za oczywiście bezzasadną kasację wniesioną przez obrońcę skazanej M. M.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy postanowił, jak na wstępie, obciążając skazaną kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego, stosownie do dyspozycji obowiązujących przepisów.

